

УДК 613.81: 613.84]-053.6

Families with increased risk of alcohol and tobacco use by adolescents

Valeria Prosol, Olena Iakunchykova, Julia Kozlova, Tatiana Andreeva

BACKGROUND. Increasing number of incomplete families is considered a negative trend in the society because it results in deterioration of the family's educative function, due to which children in such families are more likely to start and practice antisocial behaviors. Many sociological studies showed that children from single-parent and reconstructed families are at increased risk of early use of alcohol, drugs, and smoking. According to the State Statistics Committee of Ukraine, 27,5% of families with children younger than 18 years in Ukraine are single-parent families, which is a substantial portion. Therefore, we aimed to identify levels of alcohol consumption by adoles-

cents, based on the type of family in which they have been brought up.

METHODS. The study group consisted of 28 000 Ukrainian youth aged 14-27 who were participants of the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs conducted in different types of secondary schools in 1995, 1999, 2003, and 2007. The outcome variable was alcohol consumption. Independent variables included accessibility of alcohol, economic status, parental control, smoking status, relationship with parents, and the type of family.

RESULTS. The multivariate analysis revealed that higher alcohol consumption

was associated with unsatisfactory relationship with a father, with being brought up in a single-parent family, with insufficient control by parents, and with smoking of an adolescent.

CONCLUSIONS. The study documents the existence of social phenomenon which is related to families characterized by problematic relationship both between spouses and between generations, and alcohol and tobacco use by adolescents and possibly by their parents. The data do not give grounds to ascribe these families to a particular socio-economic stratum, but they definitely deserve public attention and care.

Проблемні сім'ї щодо вживання алкоголю та тютюну підлітками

Просол Валерія Вікторівна, Якунчикова Олена Петрівна, Козлова Юлія Олександрівна, Андрєєва Тетяна Іллівна

АКТУАЛЬНІСТЬ. Збільшення кількості неповних сімей з дітьми вважають негативною тенденцією у суспільстві, оскільки у цьому випадку деформується виховна функція родини, через що діти в таких сім'ях більше схильні починати і практикувати асоціальну поведінку. Багато соціологічних досліджень доводять той факт, що у дітей з неповних або реконструйованих сімей (сімей з мачухою / вітччмом) існує підвищений ризик раннього початку вживання алкоголю, наркотиків та куріння. В Україні, за даними Комітету Статистики України, серед родин, у яких виховують дітей віком до 18 років, відсоток неповних родин складає 27,5%, що є значною часткою. Тому нашою метою було оцінити рівень вживання алкоголю підлітками залежно від типу сім'ї, у якій вони виховуються.

МЕТОДИ. Досліджувана група складала 28 000 молодих людей віком 14-27 років, які взяли участь у Європейському опитуванні шкільної молоді щодо вживання алкоголю та наркотичних речовин, проведеному серед учнів старших класів шкіл та перших курсів ВНЗ I-II рівнів акредитації, училищ і коледжів у 1995, 1999, 2003 і 2007 роках. Залежною змінною було обрано вживання алкоголю. Незалежними змінними були доступність алкоголю, стосунки з батьками та батьківський контроль, економічний статус та статус щодо куріння, а також тип сім'ї.

РЕЗУЛЬТАТИ. У багатовимірному аналізі було виявлено, що вищі шанси вживати алкоголь мають підлітки, які повідомили про погані стосунки з батьком, підлітки з неповних сімей, ті,

кого недостатньо контролюють батьки, а також курці.

ВИСНОВКИ. Дослідження констатує наявність певного соціального феномену, який характеризується незадовільними сімейними зв'язками, як між чоловіком і дружиною, так і між батьками та підлітками, і вживанням підлітками (а можливо, й їхніми батьками) алкоголю і тютюну. Проведений аналіз не дає підстав для того, щоб виокремити такі сім'ї у певний соціально-економічний прошарок, але вони однозначно потребують уваги з боку громадськості і певних оздоровчих дій.